

VARGA MÁTYÁS

André Louffal

André Louf trappista szerzetes napjaink nyugati monasztikus lelkiségének egyik hiteles képviselője. 1929-ben született a belgiumi Louvainben, 18 évesen lépett be az észak-franciaországi Mont-des-Cats trappista apátságba. Biblikus tanulmányokat folytatott a római Szent Gergely egyetemen, 1955-ben szentelték pappá. 1963-ban közössége megválasztotta apátjának, és 34 éven át gyakorolta apáti szolgálatát. 1997-ben történt visszavonulása óta Dél-Franciaországban a bencés nővérek Simiane-Collongue monostora mellett él remeteségében. Magyarul olvasható művei: *Bennünk a Lélek imádkozik.* (Ford. Benkő Márton [Mártonffy Marcell].) *Opus Mystici Corporis*, Bécs, 1979, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 1993, ²1994; *Alázat és engedelmesség.* (Ford. Kun Éva.) Bencés Kiadó, 1995; *Gyengeség és kegyelem.* (Ford. Szita Bánk.) Bencés Kiadó, 2004, ²2006; *Keresztút a Kolosszeumban.* (Ford. Szita Bánk.) Szent Maurícius Monostor – L'Harmattan, Bakonybél – Budapest, 2006.

A közelmúltban Pannonhalmán járt, és ellátogatott Budapestre is, ahol A többi kegyelem. A spirituális kísérés (Ford. Somorjai Gabi, Bencés Kiadó, 2006) című könyvét mutatták be.

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán 2006. november 9-én rendezett könyvbemutatón Várszegi Asztrik főapát úr bevezető szavai után Varga Mátyás atya tett fel kérdéseket André Louf apát úrnak, Fehérváry Jákó testvér tolmácsolt. Az alábbi szöveg a beszélgetés szerkesztett anyaga.

André apát úr első magyar nyelvű könyve még külföldön jelent meg a rendszerváltás előtt. Az eredeti francia címe: Seigneur, apprends-nous à prier (Uram, taníts meg minket imádkozni), a német és a magyar: Bennünk a Lélek imádkozik. Úgy tudom, a címnek is érdekes a története. A másik könyv (Au gré de sa grâce) a Gyengeség és kegyelem magyar

A *Bennünk a Lélek imádkozik* című könyvem a jelenlegi brüsszeli érsek, Danneels bíboros inspirálására született meg. Egyszer részt vettem Belgiumban a kármelita atyáknál egy imádságról rendezett konferencián, és Danneels bíboros, aki akkor a bruges-i nagyszeminárium professzora volt, azt kérte, hadd jelentse meg az előadásomat. Ebbe én bele is egyeztem, csakhogy miután egy flamand kiadó elolvasta az írásomat, azt mondta, ebből egy könyvet lehetne csinálni, szinte kész fejezetek vannak már, lássak munkához. Legnagyobb meglepetésemre ez az elsősorban a monasztikus hagyományból táplálkozó könyv először Belgiumban, majd külföldön is sikert aratott. Talán azért, mert a monasztikus hagyomány egész egyszerűen keresztény hagyomány, és mert a spirituális tapasztalás legmélyén mindannyian egymásra találunk. Ha jól tudom, a könyvet 13 vagy 14 nyelvre fordították le, most éppen az orosz fordítás készül.

Egy szép napon, s ezen szintén meglepődtem, képeslapot kaptam Svájcból, amelynek írója elég jó franciasággal azt kérdez-

címet kapta, de sokat küzdöttünk vele, végül a szerző beleegyezésével lett ez a címe. A harmadik pedig a legújabb: A többi kegyelem. A spirituális kísérés. Mi az, ami életnek más-más szakaszában e könyvek megírására készítette?

Elhangzott egy olyan szó, amit a többség valószínűleg sokszor hall, mégis nagyon örülnék, ha André apát úr definiálná, elmondaná a saját értelmezését, mégpedig a „monasztikus” szóra gondolok.

A rendszerváltás után a magyar szerzetesrendek nagy hangsúlyt helyeztek az aktivitásra, hogy az életük intenzív részét képezze a társadalomnak. Az a fajta szer-

te tőlem, hogy lefordíthatná-e a könyvemet németre? Megnéztem az aláírást: Hans Urs von Balthasar volt. Le is fordította, de kissé megváltoztatta a címét: *In uns betet der Geist – L'Esprit prit en nous* (Bennünk a Lélek imádkozik). A poklokra történő alászállásra vonatkozó teológiai nézeteimet is korrigálta némileg, mert neki egészen sajátos elképzelései vannak e téren.

A *Gyengeség és kegyelem* és *A többi kegyelem* című munkáimnak nincs különösebb történetük. Valójában sohasem akartam könyveket írni, nem ez a hivatásom. Előadásaimról azonban gyakran készítettek hangfelvételeket, főleg buzgó szerzetesnővérek, aztán leírva sokszorosították azokat, majd arra kértek, csináljak belőlük könyvet. Tehát ebben a két könyvben is a keresztény spiritualitás alapvető témáiról tartott különböző előadásaimat gyűjtöttem össze, különös tekintettel a spirituális kísérésre. A *La grâce peut davantage* (*A többi kegyelem*) esetében már a cím története is nagyon tanulságos. Nem tőlem származik, hanem az apáttá benedikálásom napján hangzott el. Liénart bíboros, az akkori lille-i érsek végezte a benedikálást, és az ünnepi asztalnál egyszer csak odafordult hozzám: „Kedves apát úr, sohase próbálja meg rákényszeríteni az akaratát a testvérekre! Biztosan jól csinálná, de a kegyelem még annál is többre képes (*la grâce peut davantage*)!” Vagyis: „A többi kegyelem.”

Mindig nagyon veszélyes definíciókat megfogalmazni, mert akkor elvonatkoztatunk valamitől. Márpedig, hogy mi a monasztikus élet, azt csak konkrét megtapasztalása tárhatja fel számunkra, ahogyan az önök számára is. A szerzetes mindenekelőtt egyszerű keresztény. Az olasz Enzo Bianchi írt egy könyvet a monasztikus életről, amelynek a címe: *Non siamo migliori*, azaz *Nem vagyunk jobbak a többieknél*. Az egyik sivatagi atya pedig, amikor megkérdezték tőle, hogy mit csinálnak a szerzetesek, azt válaszolta: minden egyes nap elesünk és fölkelünk, majd megint elesünk és megint fölkelünk, aztán újra elesünk és újra fölkelünk. Tehát a szerzetesek olyan keresztények, akik az evangéliumi tanácsokat követve cölibátusban, szegénységben, egyszerűségben és engedelmisségben élnek, így fejezik ki Krisztus iránti szeretetüket. Gyakran a lakott helyektől távol telepednek meg, ugyanakkor nyitottak az emberek iránt. Befogadják őket, lelkigyakorlatokat tartanak számukra, tehát kapcsolatban állnak a külvilággal.

Azt hiszem, mindaz, amit a monasztikus élet megjelenít, valóban magából a közösségből, a közösség imádságából és testvéri életéből ered. Ebben az értelemben képes egy közösség valamit sugározni kifelé, s akaratlanul is magához vonzani az embereket. Ha megnézzük a monasztikus élet történetét, azt látjuk, hogy az általában ugyanazon séma szerint bontakozik ki. Egy remete visszavonul a sivatagra vagy egy lakatlan helyre, tanítványok csatlakoz-

zetesi élet, amelyről az imént beszélt, egy picit más. Kérem, beszéljen még erről a másik aktivitásról, és arról, hogy mi értelme van egy olyan szerzetesközösségnek, amelyik társadalmi szinten láthatólag semmiféle hasznot nem hajt.

Azt hiszem, a monasztikus lelkiség közvetítésében Magyarországon nagy szerepe volt az itt jelen lévő Lukács tanár úrnak is, aki Thomas Merton műveit magyarra fordította. Arra kérem André apát urat, meséljen Mertonnal való kapcsolatáról.

nak hozzá, majd megérkeznek a laikusok, akik kis falut építenek; végül a szerzetesek azt gondolják magukban, hogy hiszen nem ezt akartuk, már nem vagyunk egyedül, ezért elmennek máshová, és előlről kezdenek mindent. A monasztikus élet ilyen értelemben — misztériuma által — vonzza magához az embereket, és sugárzik kifelé, majd mindig újrakezdődik, kezdetről kezdetre halad. Egyébként a monasztikus életen belül is többféle formát különböztethetünk meg. Vannak olyan szerzetesközösségek, amelyeknek semmiféle kapcsolatuk nincs a külvilággal, teljesen zártak, a szemlélődő rendekre gondolok, például a kartauziakra, de a trappistákra is. Egyszerűen csak léteznek. De pusztaán azáltal, hogy jelen vannak, már tanúságot tesznek. Más rendeknek, például a bencéseknek vagy a cisztercieknek körülhatárolhatóbb a tevékenységi körük, például a tanítás, vagy lelkigyakorlatos házak fenntartása, ahol néha sok embert fogadnak.

Thomas Merton valóban fontos és érdekes jelenség volt a monasztikus élet szempontjából, és hatása az egész világra kiterjedt, sőt, úgy vélem nemcsak a szerzetesek, hanem a világiak számára is fontos volt ő. Spiritualitása monasztikus tapasztalatán alapult, és sikerült neki azt érthető módon közvetítenie az embereknek angol, helyesebben amerikai nyelven. Egyszer azt mondta nekem valaki, bár én ezt nem tudom megítélni, hogy valójában ő teremtetten meg a korábban nem létező amerikai irodalmi nyelvet. Személyesen nem találkoztunk, de levelezésben álltunk egymással. Nagyon egyszerű ember volt, majdnem azt mondanám, hogy gyermeki bizalom és tisztalelkűség lakozott benne. Nem ismert, de a leveleiben elmesélte nekem az egész életét, a spirituális élményeit, hogy hogyan telnek a napjai, mert életének utolsó éveiben remeteként élt a monostora mellett. Gyakran kértem az apátját, hogy küldje el hozzánk Európába, hiszen folyékonyan beszélt franciául — Franciaországban született, első éveit ott is töltötte —, tehát kértem, engedje meg neki, hogy Franciaországba jöjjön előadásokat tartani a monostorainkban, de a meglehetősen szigorú apátja mindig azt válaszolta, hogy szó sem lehet róla. Az apátja különösen ravasz ember volt, nem véletlenül hívták James Foxnak. Egyszer azt mondtam neki: „Bizonyára nehéz lehet magának, hogy egy olyan rendtársa van, mint Thomas Merton.” Mire nagyon ravaszul azt válaszolta: „Megtaláltam a megfelelő megoldást, mert egy ideje ő a gyóntatóm, így néha egy kis jót is tehetek neki.” Biztos tudják, James Fox utóda megengedte Mertonnak, hogy elutazzon Bangkókba egy konferenciára, ahol váratlanul meghalt. Halála nagyon különös, a rossz nyelvek azt állítják, hogy a CIA ölte meg azért, mert élesen ellenezte a vietnámi háborút és több cikket is írt az amerikai kormány álláspontja ellen.

André apát úr könyveiből jól kitűnik, hogy pszichológiailag meglehetősen képzett. Azok évtizedes apáti tapasztalaton kívül mi tette szükségessé, hogy pszichológusok gondolatait is beépítse abba a spirituális vízióba, amelyről ezek a könyvek szólnak?

Bajban voltunk a Többi kegyelem alcímének magyarra fordításakor, ugyanis az „accompagnement spirituel” kifejezésnek lényegében nincs magyar megfelelője. Össztesztően „lelkivezetés”-ként fordítottuk, de később kijavítottuk, és bevezettünk egy új kifejezést, a „spirituális kísérés”-t, ami tágabb fogalom a lelkivezetésnél, és szinte minden keresztény ember gyakorolhatja. André apát úr számára miért olyan fontos a spirituális kísérés kérdése?

A pszichológiában teljes mértékben autodidakta vagyok. Olvastam néhány könyvet a meghallgatásról, de a legtöbbet két pszichológussal, illetve pszichiáterrel való személyes kapcsolatomból merítettem. Ők rendszeresen látogatták a közösségünket, hogy elbeszélgessenek azokkal a testvérekkel, akik ennek szükségét érezték. Ugyanakkor személyes meggyőződésem, hogy a régi monasztikus hagyomány, amelyben hangsúlyosan jelen volt az experimentális jellegű pszichológiai tudás, és a modern pszichológiai gondolkodás közötti kapcsolat nagyon gyümölcsöző lehet az egyház számára a spirituális kísérés tekintetében. A régi monasztikus irodalmat olvasva meglepődve látjuk, hogy például a sivatagi atyák, Evagriosz Pontikosz, Ioannes Cassianus mennyire tisztában voltak a különböző szenvedélyek jelentőségével. Azzal, hogy hogyan kell azokat, nem mondom, hogy leküzdeni, mert a szenvedélyeket nem leküzdeni kell, főleg nem kioltani, hanem hogy hogyan kell azokat valamilyen jó cél érdekében használni. Számos írásom a régi hagyomány és a modern gyakorlat közötti folyamatos párbeszéd és találkozás gyümölcse.

Már az a tény, hogy a *Gyengeség és kegyelem* című könyvemben önálló fejezetet szenteltem a spirituális kísérésnek, *A többi kegyelem* pedig teljes egészében erről szól, jól mutatja a téma iránti érdeklődésemet, illetve azt a szerény tapasztalatot, amit az apáti szolgálatom idején e téren szerezhettem. Nem akarok rosszat mondani a lelkivezetésről, hiszen hosszú évszázadokon át nagyon sok jó dolgot eredményezett, ugyanakkor látnunk kell, hogy maga a vezetés, vezető szó azt mutatja, valaki rákényszerít valamit egy másik emberre. A lelkivezető keveset hallgatott a másakra, sokkal inkább beszélt, a passzív vezetett dolga pedig a meghallgatás és a gyakorlati megvalósítás volt. Személyes tapasztalatom azt mutatja, hogy ha a spirituális kísérés során valaki szabadon — anélkül, hogy ítélnének felette — elmondhatja mindazt, ami belülről feszíti, amit maga is szégyell, tehát ha a spirituális kíséző békésen, szeretettel, nagy odafigyeléssel meghallgat, és gyakorlatilag semmi mást nem tesz, akkor az esetek nagy többségében maga a kísért személy találja meg a megoldást a problémáira. A szívéből fakad fel, tehát nem kívülről kényszerítik rá. Amikor azt mondom: ítélnék nélküli, akkor az azt jelenti, hogy sem a jó, sem a rossz tekintetében nem szabad ítélnünk. Főleg azt nem szabad mondanunk: szégyelld magad! De azt sem, hogy bravó, ezt nagyon jól csináltad! Mert ha értékítéletet mondunk, akkor öntudatlanul is azonosulunk azzal, amit a spirituálisan kísért — pszichológiai kifejezéssel élve — felettes énjének nevezünk. És a felettes én néha igen aktív szerepet játszik mindannyiunkban, csakhogy hosszú távon alázatosan háttérbe kell szorulnia a Szentlélek sugallmazásával szemben.

André apát úr, miután átadta szolgálatát az új apátnak, visszavonult Dél-Franciaországba, ahol szinte remeteként él. Mit jelent az életében és mindennapjiban a csend tapasztalata?

Hála Istennek, csendben telnek a napjaim, mert nem hagyom el a remeteségemet, ha nevezhetem annak a lakhelyemet. Kivéve az estéket, amikor a vesperásra átmegyek a bencés nővérekhez, de elvileg nem beszélek senkivel, majd hazamegyek. A csend megtapasztalása boldoggá tesz. Nagyon elégedett vagyok, mert két dolog tölti ki az életemet: egyrészt a zsolozsma és az Eucharisztia, amit egyedül énekelek, illetve ünnepelek, másrészt a fordítói munka, ugyanis régi monasztikus szövegeket fordítok franciára. A csend, a hallgatás odahallgatást jelent. A másik ember, az Úr, a folytonosan bennünk munkáló Szentlélek meghallását. Csakhogy mi nagyon szétszórtak vagyunk a minket körülvevő világ zaja, néha még a saját munkánk miatt is. Pedig Isten minden egyes pillanatban arra készít minket lelkünk legmélyén, hogy azt tegyük, amit Ő szeretne, hogy cselekedjünk. Egy német rendező, Philip Gröning a közelmúltban forgatott egy filmet a Grande Chartreuse-ben, amelynek a címe: *Die grosse Stille (A nagy csend)*. Több díjat is elnyert vele, például 2005-ben a dokumentumfilmeknek járó fődíjat Berlinben. Ebben a filmben csak egy idős, már több éve teljesen vak szerzetes beszél nagyon röviden a mennyország utáni vágyakozásáról, a film többi része teljes csendben játszódik. Csak a szerzetesek lépteinek zaját lehet hallani, semmi mást. Nagyon nagy hatást gyakorol az emberre ez a film.

Jó néhány évvel ezelőtt kértünk egy írást André apát úrtól a Pannonhalmi Szemle egyik számába, amely a halál problémájáról szólt. Megdöbbenő szöveget kaptunk: arról írt benne, hogy a közösség apátjaként hogyan kísérelte el a testvéreket a halálba. Összekapcsolódik-e a haláltapasztalat és a csendtapasztalat?

Nagyon sokat tanultam a haldokló testvérek kíséréséből. Számos apoftegmat, bölcs és tanulságos történetet mesélhetnék, de nem teszem. Általánosságban azt mondhatom, hogy még ha a testvérek ugyanúgy félték is a haláltól, mint mindenki más — hiszen a szerzetesek sem jobbak a többiekénél, ahogy Enzo Bianchi mondta —, amikor elérkezett az idő, nagy béke és öröm uralkodott el rajtuk, teljesen átadták magukat annak, aminek be kellett következnie. Ha egy testvér azt mondta nekem: „Apát úr, én félek a haláltól”, akkor mindig azt válaszoltam neki: „Nagyon jó jel, ha félsz a haláltól, mert az azt jelenti, hogy még nem érkezett el a pillanat.” Jól emlékszem az egyik testvér halálára, ami nagyon megrázott, mert fiatal volt, nem sokkal azelőtt szentelték pappá. Tudtuk, hogy meg fog hallni. Éjszaka én virrasztottam mellette, és éppen egy könyvet olvastam, amikor nagy vigasztalást éreztem legbelül, olyat, amelyet általában nem érzek. Hirtelen nem tudtam, mi történik, majd arra gondoltam: éppen most hal meg. Valóban abban a pillanatban halt meg, és én úgy éreztem, hogy jelez nekem. Azt hiszem, ha akkor azt mondja: gyere velem, abban a pillanatban követtem volna.

Kérdések a hallgatóság köréből:

Mit jelent az Ön számára a derű és a humor a lelkiezésben?

Nagyon fontos, hogy még ha a spirituális kíséret közelről érinti és felkavarja is mindazt, amit a kísért személy mond, nem szabad kimutatnia. A humor azt jelenti, hogy ítékezés helyett néha humo-

ros megjegyzésekkel ráébredhetjük a kísért személyt arra, hogy nem jó irányba halad. Talán mondanék egy példát. Az egyik rendtársam az életének egy bizonyos szakaszában pszichológushoz járt, és a kezelés során huzamosabb időt kellett Flandriában töltenie. Csakhogy nem tudott flamandul, ezért olyan monostort kellett keresni, ahol legalább valamennyire beszélnek franciául. Két lehetőség volt, mindkettő Bruges-ben: mehetett a Saint André monostorba, vagy egy nővérkolostorba. A nővérekhez szeretett volna menni, mert volt ott egy jó ismerőse. Én jobban örültem volna, ha a férfi monostorba megy, de nem akartam rákényszeríteni az akaratomat, ezért azt mondtam neki, kérdezze meg a pszichológusát, ő mit gondol. A pszichológusa válaszát zseniálisnak találtam: te döntöd el, hogy férfi vagy-e, vagy nő. Rögtön megértette, és sietett a Saint André monostorba, de nem érezte úgy, hogy ítélkeztek felette. Pszichológusa humoros válaszával meghagyta neki a választás szabadságát.

A könyveiben többször idézi a keleti egyház lelki mestereit, és a Jézus-imáról is többször beszél. Az is köztudott, hogy többször járt az Áthosz hegyen. Mit jelentett az Önszáma a keleti lelki mesterekkel való találkozás, és milyen lehetőségeket lát a nyugati és a keleti lelki-ség közötti párbeszédre?

Személy szerint nagyon sokat köszönhetek a keleti spiritualitásnak. Viszont csak kétszer jártam az Áthosz hegyen, először mintegy harminc évvel ezelőtt, másodszor pedig nemrégiben, négy hete. Szerencsére az első alkalommal volt velünk egy görög fiatalember, aki papi családtól származott és Párizsban tanult, tehát jól beszélt franciául, ő tolmácsolt nekünk. Először a Stavro-Nikita monostort látogattuk meg, ahol az igumen egy régi strasbourgi diák volt, aki szintén folyékonyan beszélt franciául. Két rendtársammal voltam, és amikor meglátott minket, így szólt: „Nocsak, latin szerzetesek! Lakik itt ötpercnnyire egy remeténk, aki két héttel ezelőtt azt mondta nekem, hogy jönnek majd szerzetesek nyugatról, küldjük el hozzá őket, mert valamit mondania kell nekik.” Nagyon megörültem, mert azt hittem, hogy egy zord és szigorú Áthosz hegyi szerzetes vár bennünket, csakhogy egy 35 év körüli fiatalember fogadott. Végtelenül nagy gyengédség, alázat és irgalom sugárzott belőle. Inni adott nekünk, aztán egy kis mogyorót, majd elment megkeresni valamit. Szíriai Szent Izsák műveinek görög fordítását kereste elő, és felolvasott nekem egy oldalt, ahol Szíriai Szent Izsák arról ír, hogy manapság túl fiatal apátokat választanak, akiknek még nincs elég tapasztalatuk a monasztikus életről. Ez rólam szólt. Egy másik monostort is ajánlottak nekünk, mondván, hogy az igumen kivételes lelki tulajdonságokkal rendelkezik. Amikor odaértünk, egy szerzetes dolgozott a kertben, aki miután megtudta, hogy latin szerzetesek vagyunk, elküldött minket. Alázatosan el is indultunk, de bizonyára meghatotta alázatos viselkedésünk, mert utánunk szólt, hogy menjünk vissza. Vissza is mentünk. Ételt készítettett, jóllakatott bennünket, és az étkezés közben azt mondta: „Az atya nincs itt, de hamarosan visszajön.” Miután végeztünk az evéssel, megkérdeztük tőle: „Mikor jön vissza az atya?” Mire azt válaszolta: „Én vagyok az.”

A keleti és a nyugati spiritualitás közötti párbeszéd lehetőségéről azt mondhatom, hogy ha a spirituális, a keresztény hagyomány legmélyére hatolunk, akkor egymásra találunk, mert ugyanazt mondjuk, ugyanabból a kegyelemből élünk, és ugyanaz a Szentlélek vezet bennünket. Nagyon gyümölcsözőek lehetnek a kapcsolatok, például a Jézus-ima az ortodoxiának, egy orosz zarándok könyvének köszönhetően honosodott meg a latin hagyományban. Ugyanakkor az ortodoxok számára is nagyon hasznos lehet, mert nem ismerik a nyugati szerzetességet. Azt gondolják, hogy mindannyian jezsuiták vagy iskolatestvérek vagyunk, akik sokféle tevékenységet folytatunk, de nem vagyunk jó szerzetesek. És nagyon megérinti őket, ha ellátogatnak egy nyugati monostorba. Emlékszem, egyszer vendégül láttunk három görög archimandritát, akik beutazták Franciaországot, és az egyikük távozáskor azt mondta nekem: találtam itt egy kis ortodox szigetet Nyugaton. Mire azt válaszoltam neki: nem, nem, mi nem ortodoxok vagyunk, hanem latinok, egyszerű latin szerzetesek.

A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA

<i>Avery Dulles: A kinyilatkoztatás modelljei</i>	2.500,-
<i>Avery Dulles: Az egyház modelljei</i>	1.800,-
<i>Balassa Péter: Az egyszerűség útjai, sötétben</i>	1.300,-
<i>Máthé Andrea: Útvesztőben</i>	1.100,-
<i>Beney Zsuzsa: Möbius-szalag</i>	1.500,-
<i>Rónay György: Interjúk, nyilatkozatok, vallomások</i>	2.400,-
<i>Innen és túl. Versek az Isten-kereső emberről</i>	2.900,-
<i>Wolfgang Beinert: A katolikus dogmatika lexikona</i>	3.600,-
<i>Wolfgang Beinert: A kereszténység</i>	2.600,-
<i>Th. Schneider: A dogmatika kézikönyve 1.</i>	2.600,-
<i>Th. Schneider: A dogmatika kézikönyve 2.</i>	2.600,-
<i>Bozsóky – Lukács: Az elnyomatásból a szabadságba</i>	1.900,-
<i>John Powell: Miért félek attól, aki vagyok?</i>	1.200,-
<i>John Powell: Miért félek a szeretettől?</i>	1.200,-
<i>John Powell: Egészen ember, egészen élő</i>	1.200,-
<i>John Powell: A tartós szeretet titka</i>	1.200,-
<i>Terri Apter: A magabiztos gyermek</i>	1.600,-
<i>E. Kübler-Ross – D. Kessler: Élet-leckék</i>	1.600,-
<i>Lukács László: Csináld magad</i>	1.150,-

Avery Dulles: A KINYILATKOZTATÁS MODELLJEI

A könyv úttörő jelentőségű a kinyilatkoztatás témájában, érthetően tárgyalja annak főbb kérdéseit

*A kiadványok megvásárolhatók vagy megrendelhetők:
a Vigilia Kiadóhivatalban: 1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.
Telefon: 317-7246; 486-4443; Fax: 486-4444*